

BOTKYRKA

FÖRSAMLINGSBLAD

NR 3 2020

UTOMHUS I SOMMAR
SÅ STÄLLER VI OM
DIGITAL FÖRSOMMAR-
HÄLSNING

LEGENDEN

Botvid reser till England och hittar sitt inre hem. Men hans godhet leder också till hans död.

DOKUMENTÄRFILMEN

Sankt Botvid var en kändis på medeltiden något som en ny film tar fasta på.

JUBILEET

I sommar uppmärksammas 900-årsjubileet av Sankt Botvid.

Sankt Botvid

HELGONET

i Botkyrka

VAD LÄNGTAR DU EFTER?

Under de gångna veckorna har jag kommit på mig själv med att längta efter saker som jag tagit för givna. Jag längtar efter att åka hem till mamma och hälsa på. Jag längtar efter att träna på mitt träningsställe, den tid som jag alltid tränar på och jag längtar efter att fira gudstjänst – sjunga en för mig obekant psalm och fundera över en tillsynes obegriplig bibeltext. Pandemin har gjort att min längtan blivit tydlig.

I Harry Martinsons rymdepos *Aniara* (bilder från en teateruppsättning av verket visades på Xet-museet i Tumba under våren) visualiseras människors längtan i Miman – det är en plats på rymdfarkosten som ger tröst genom att visa bilder av det som människorna innerst inne längtar efter.

I Bibeln finns många texter som bejakar människors längtan, den mest kända är nog ändå Psaltaren 23 *Herren är min herde*, och särskilt strofen, *han (Gud) för mig i vall på gröna ängar och han låter mig vila vid lugna vatten. Han ger mig ny kraft och leder mig på rätta vägar, sitt namn till ära.*

Jag har ofta läst den strofen på begravingar, för den är så trösterik och ger en fin bild av livet tillsammans med Gud.

Tröst och längtan är viktigt i pandemins kölvatten och vi som arbetar i Botkyrka församling strävar efter att gestalta dem på bästa sätt så gott det går utan att vi samlas och ses som vanligt. Just nu lever vi alla i en ovanlig vardag, där tillvaron ter sig märklig men som ändå börjar bli bekant. Det finns en sammanhållande kraft i att pandemin är lika för alla, för på så vis har vi alla samma sammanhang, trots att vi alla håller oss på var sin kant.

Sommaren närmar sig med många förhoppningar om ljusa sommarkvällar, ljuva solstunder och smältande glassar. Förhoppningar som är mer osäkra än någonsin, men hoppet måste fortsätta att leva. Församlingen rustar sig för jubileum med Botvid i fokus och vi hoppas kunna genomföra det. I denna tidning får du hela det planerade jubileet, om än coronaanpassat. Vår förhoppning är att genomföra jubileet, men vi behöver reservera oss för att myndigheternas direktiv kan påverka oss.

Församlingen har därför gjort en kortfilm om Botvid tillsammans med Maja Hagerman, författare till flera uppmärksammade historiska verk, så att du kan få lära känna detta helgon på bästa sätt.

*Må du få en välsignad sommar,
även om det blir en annorlunda sommar!*

Beatrice Lönnqvist, kyrkoherde

INNEHÅLL

4 | HELGONET I BOTKYRKA

Kändis från 1100-talet

8 | HÅLLBART DRIV PÅ KYRKOÅRDARNA

Allt som pågår ovan och under jord är en del av kretsloppet

12 | BILDEN

En roddtur genom historien

14 | DEN SYMBOLISKA FISKEN

Om fisken som symbol

16 | SÅ STÄLLDE VI OM I CORONAPANDEMIN

Våren 2020 blev inte som någon hade tänkt eller ens kunnat ana

18 | HUR STANNAR MAN HEMMA UTAN NÅGOT HEM

Tillsammans kan vi sprida medmänsklighet och hopp!

20 | MOLDERS MYSTERIESKÅP

Ny bok om Botkyrka kyrkas märkliga medeltida altarskåp

21 | SOMMAR

Nu firar vi gudstjänst utomhus

22 | KRÖNIKA

Botvid & jag

24 | BOTVID 900 ÅR

I sommar uppmärksammas vi 900-årsjubileet av Sankt Botvid

BOTKYRKA FÖRSAMLINGSBLAD #3. 2020

REDAKTÖR: Daniel Claesson, daniel.claesson@svenskakyrkan.se

REDAKTION I DETTA NUMMER: Ann-Christine Blixth, Arne Hyckenberg, Inga-Britt Rova, Beatrice Lönnqvist, Daniel Claesson, Andréas Lindström

FOTO FRAMSIDA: Arne Hyckenberg FOTO BAKSIDA: Arne Hyckenberg

FORM: Andréas Lindström, september, andreas@september.se

ANSVARIG UTGIVARE: Beatrice Lönnqvist, beatrice.lonnqvist@svenskakyrkan.se

DISTRIBUTION: SDR UPPLAGA: 33 900 ex TRYCK: Mittmedia print

Utges av Svenska kyrkan Botkyrka, Box 240, 147 01 Tumba, 08-530 222 00

Besöksadress: Grödingevägen 4, botkyrka.forsamling@svenskakyrkan.se,

www.svenskakyrkan.se/botkyrka

3041 0879
TRYCKSAK

Svenska kyrkan
BOTKYRKA FÖRSAMLING

Foto: Håkan Eklövsson

»S:t Botvid var en riktig kändis på medeltiden. Inte bara lokalt utan på många håll i hela landet.«

SIDAN 4-7

»Vi är mer belastade nu än vanligt på grund av coronan.«

SIDAN 8-11

Foto: Arne Hyckenberg

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

ANN-CHRISTINE BLIXTH

Kyrkogårdschef som i sommar ser fram emot att få se hur alla de nya växterna som beställts till gravskötslarna tar sig. Sedan ska hon njuta av att hinna läsa böckerna som ligger och väntar. Kanske blir det lättnader i coronarestriktionerna så att hon kan umgås mer med barn och barnbarn?

DANIEL CLAESSON

Kommunikatör i Botkyrka församling. Efter en lika intensiv som ovanlig vår ser han fram emot stundande semester. Eller "hemester", som det antagligen kommer att bli. Är därför extra glad över att ha en kolonistuga - ett litet paradiset på cykelavstånd från bostaden.

BEATRICE LÖNNQVIST

Kyrkoherde som kommer att ge sig ut på vandringar i sommar. Hon föredrar att gå i fjällvärlden men ser denna sommar fram emot att gå i Botvids fotspår i Botkyrka.

ARNE HYCKENBERG

Fotograf som tycker att det är intressant att tänka på Botvid som är det här numrets huvudperson. Det är niohundra år sedan han dog, men hans arbete och mission lever kvar. Genom alla dessa år med tider av krig, fred, utveckling och förändring har människor i Botkyrka funnit glädje, tröst och hopp i samma tro som förvandlade Botvids liv för så många år sedan.

INGA-BRITT ROVA

Inga-Britt är ledamot i kyrkoråd och kyrkofullmäktige. Korrekturläser församlingsbladet. Som f d förlagsredatör är hon road av att granska texter. Därför ser hon uppgiften som ett hedersuppdrag.

EMELIE SIMMONS

Frilansjournalist med bakgrund som kommunikatör i Svenska kyrkan. Hon gillar att pilgrimsvandra, men helst med många kaffestop längs med vägen. Hon fyller år på Sankt Botvids dag och i år kommer hon fira detta med en S:t Botvidsbakelse.

ANDRÉAS LINDSTRÖM

Arbetar med kommunikation. Gärna tillsammans med idéorganisationer. Precis som alla andra som är skolade i Botkyrkas skolor har han skrivit uppsatser om Botvid och färglagt kommunvapnet mer än en gång. Längtar efter den "rums-gemenskap" som uppstår på en konsert, café, teater, bio...

LEGENDEN

Sankt Botvid levde i Botkyrka på Hammarby gård, troligen på 1100-talet och har gett namn åt både Botkyrka församling och kommun. Under en resa till England omvändes Botvid till kristendomen och blev efter sin hemkomst "Södertörns apostel". Han dödades med sin egen yxa av en friköpt träl år 1120. I år är det 900 år sedan Sankt Botvid dog martyrdöden. Läs mer om Botvid 900 år på sid 24.

Visste du att Sankt Botvid som finns på Botkyrka kommuns vapen är ett helgon. Men vad betyder det att vi har ett lokalt helgon? Vi får höra prästen Ingemar Sörqvist som ibland spelar rollen som Sankt Botvid, Kardinalen Anders Arborelius från Katolska kyrkan och författaren Maja Hagerman. Tre röster som vill levandegöra Sankt Botvid.

HELGONET

i Botkyrka

TEXT: **Emelie Simmons** FOTO: **Arne Hyckenberg**

– Välkomna in och se hur jag bor och lever, säger Ingemar Sörqvist med pigg röst till skolklasserna när han spelar rollen som Sankt Botvid.

Varje termin spelar kyrkans personal och ideella medarbetare upp ett spel om legenden om Sankt Botvid.

– Det är viktigt att barnen som bor i Botkyrka får lära sig om sin historia. Sankt Botvid är ett lokalt helgon och var riktigt stor på medeltiden, säger Ingemar Sörqvist.

Kyrkorummet förvandlas då till medeltiden och man får följa vikingen Botvids resa till England. I mittgången står en flatbottnad eka som Ingemar Sörqvist och trälen ror till musik som är specialskriven och tonsatt av församlingens musiker.

– Här bak i kyrkan brukar sjukstugan vara, där ligger jag och hostar som Botvid gjorde när han var sjuk efter sin resa till England. De tycker skolbarnen är väldigt spännande, säger Ingemar Sörqvist.

STOR PÅ MEDELTIDEN

S:t Botvid var stor på medeltiden, men är mindre känd idag. Många känner till att det är S:t Botvid på kommunens vapen, men inte vem han var och vad han har betytt.

– Han var mer än ett lokalt helgon, men det har fallit i glömska idag. Till och med den heliga Birgitta nämner hur S:t Botvid uppenbarat sig för henne, säger Ingemar Sörqvist.

I vår kyrkotradition firar vi inte lokala helgon utan allt är samlat till Alla helgons dag som infaller i månads-skiftet oktober/november.

– Vi känner inte till alla helgon i Sverige, utan minns de mest kända som bland annat Heliga Birgitta, säger Ingemar Sörqvist.

HÖGG HUVUDET AV HONOM

Legenderna handlar om den unge mannen Botvid som reser till England och hittar sitt inre hem.

Men också hur hans godhet ledde till hans egen död. Under resan blir Botvid mycket sjuk och han omhändertogs av en präst i England.

– Han ser hur prästen lever och tänker och känner att han vill göra detsamma. Botvid döps därför av biskopen och återvänder hem som kristen. Den värme och omsorg han själv mötte, gjorde att han tänkte: "Så vill jag också bli! Så vill jag också leva!" – ja, nästan som en förälskelse, berättar Ingemar Sörqvist.

På den tiden hade vi trälar i Sverige. Botvid ville göra gott och köpte fri en träl och lovade att hjälpa honom hem. Men under färden sades det att Botvid drog sig tillbaka för bön och somnade. Trälen tog Botvids yxa och högg huvudet av honom.

■ Ingemar Sörqvist spelar rollen som Sankt Botvid när skolbarnen kommer på besök i Botkyrka kyrka.

»S:t Botvid påminner mig om att Gud är överallt och alltid kallar människor att ge sitt liv i hans tjänst«

KARDINAL ANDERS ARBORELIUS

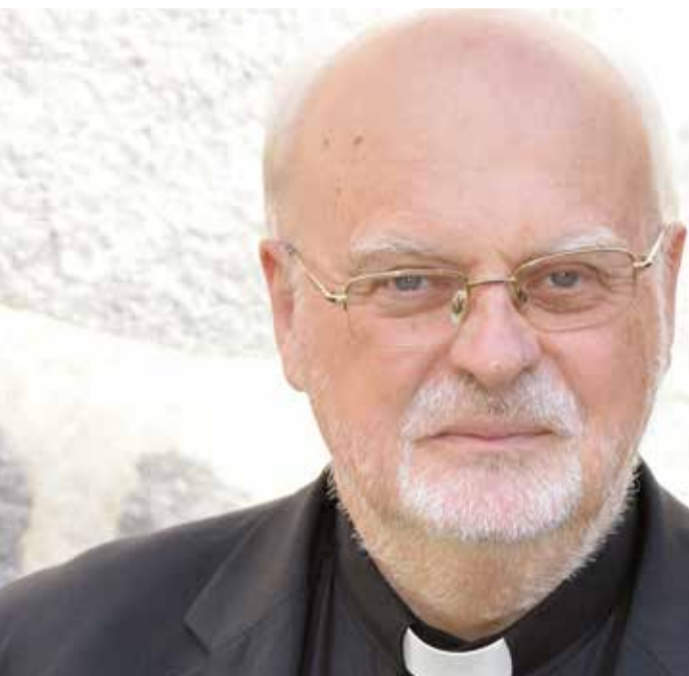

Foto: katolskakyrkan.se

– Mötet med en engelsk präst, blev början på en ny väg i Botvids liv. Ja, allt det människor hade gjort för honom i England – det gjorde han för andra här! Men det ledde också till hans död, säger Ingemar Sörqvist.

Han visar var S:t Botvids kvarlevor antagligen finns begravda i Botkyrka kyrka.

– Här nedanför trappan antas de ligga, säger han och pekar på en bit av stengolvet.

På sommardagen den 28 juli varje år uppmärksammar katolikerna St. Botvid.

– De brukar lägga blommor vid kyrktrappan om jag inte hunnit öppna kyrkan. Annars lägger de blommor här på stengolvet, säger Ingemar Sörqvist.

HIMMELSKA VÄNNER

Katolska församlingen i Fittja är vigd åt S:t Botvid och varje årsdag uppmärksammar katolikerna S:t Botvid. På mail svarar kardinal Anders Arborelius på redaktionens frågor om hur katolska kyrkan ser på S:t Botvid.

– Han är älskad även om många av församlingborna som har kommit hit från andra länder inte vet så mycket om honom. Egentligen gäller det ju oss alla.

Han menar att katoliker ser på helgon som sina himmelska vänner.

– Vi ber om deras förbön och ser dem som föredömen. Ibland kan man tända ljus vid deras bild eller ställa blommor där, men det viktiga är att vi söker efterlikna dem och leva i kärlek till Gud och vår nästa liksom de.

Vidare menar han att i Sverige finns många svenska helgon från medeltiden som inte är kända utanför vårt lands gränser.

– Den heliga Birgitta som helgonförklarats officiellt i Rom vördas nu också som ett av Europas skyddshelgon.

På frågan om det finns nutida helgon svarar kardinalen:

– Den heliga Maria Elisabeth Hesselblad är en nutida Birgittasyter som grundade en ny gren av Birgittas orden och som helgonförklarades för några

Foto: Håkan Elofsson

år sedan. Det finns många andra nutida helgon, t.ex. påven Johannes Paulus II och otaliga martyrer som dödades under förföljelser under 1900-talet.

GUD ÄR ÖVERALLT

Kardinalen har själv inte haft så mycket kontakt med S:t Botvid men tänker alltid på honom när han åker förbi Botkyrka kyrka och ser Botvid på kommunens vapen.

– Vi vet inte så mycket om den enkle bonde som fick ge sitt liv för Kristus och tron på honom. Men just denna hans bakgrund kan för många lekmän bli till inspiration i deras dagliga liv i Jesu efterföljelse. Han kan hjälpa oss att sträva efter helighet just i vårt vardags- och arbetsliv. S:t Botvid påminner mig om att Gud är överallt och alltid kallar människor att ge sitt liv i hans tjänst.

DOKUMENTÄRFILM

Författaren och dokumentärfilmaren Maja Hagerman mötte S:t Botvid redan 1995 då hon skrev boken *Spåren av kungens män*, där S:t Botvid finns med.

– Nu känns det extra roligt att komma tillbaka till Botvid så här många år efter, säger Maja Hagerman per telefon.

I samband med 900-årsjubileet gör hon tillsammans med Claes Gabrielson dokumentärfilm i kort format om S:t Botvid.

– S:t Botvid var en riktig kändis på medeltiden. Inte bara lokalt utan på många håll i hela landet. Men att Botvid blev helgonförklarad handlar också om att Sverige blev ett eget rike. Det här kommer jag visa i filmen, säger hon.

HISTORIENS NÄRVARO

Under våren har de filmat i kyrkor som Sänga kyrka och Färentuna kyrka där det finns kalkmålningar av S:t Botvid.

– I en film kan man berätta på olika sätt, och det är en fantastisk möjlighet att få ihop saker, som till exempel helgonbilder. S:t Botvid var ju en kändis på många håll i hela Sverige på den tiden och det vill jag visa i filmen.

»S:t Botvid var en riktig kändis på medeltiden Inte bara lokalt utan på många håll i hela landet«

MAJA HAGERMAN

■ Sankt Botvids gravplats är i Botkyrka kyrka. Ingemar Sörqvist visar platsen. Den 28 juli lägger katolikerna blommor på hans grav.

Hon vill också inspirera till kyrkvandringar mellan de kyrkor där bilder av Botvid finns kvar idag, i altarskåp eller som kalkmålningar.

– I flera kyrkor finns bilder av S:t Botvid som vi kan se idag. På Historiska museet finns Botkyrkamonumenten (gravvård efter Botvids bror Björn från mitten av 1100-talet) i original, men det finns en fin kopia utanför Botkyrka kyrka. Med hjälp av filmkameran kan vi visa detta i detalj. På Botkyrkamonument finns både runor och latins skrift, som för att visa att det visar att vi hör hemma både i det gamla och i det nya. Vi tar också med det gamla in i det nya, säger Maja Hagerman.

Hon tycker att det är fantastiskt att det än idag finns så många platser kvar som påminner om S:t Botvid.

– Jag är mest intresserad av historiens närvaro på platsen – att någonting som hände för 900 år sedan plötsligt kan vara så påtagligt kvar i landskapet. Det finns en andlig och existentiell dimension. En tillhörighet i de större sammanhangen handlar om andlig rikedom. Att kunna hålla historien och minnena vid liv.

– Om man inte bär med sig historien så är det som att förlora sitt minne. Man blir desorienterad om man inte har minnen och tappar bort sig, säger hon.

– Helgonberättelsen och kulten kring Sankt Botvid handlar om mer än själva helgonet Botvid, det handlar också om hur Sverige blev ett eget rike.

MINNET LEVER KVAR

Tillbaka i Botkyrka kyrka. Ingemar Sörqvist har satt på sig den gröna kåpan med huva, som i pilgrimsrörelsen symboliserar tystnaden. Den nya Sankt Botvidsleden invigdes för tre år sedan. Pilgrimsrörelsen har växt sig stark de senaste åren och många har redan vandrat den nya leden.

– Pilgrimsvandringarna äger rum utanför de vanliga kyrkliga väggarna. En del är naturvänner, en del är kulturhistoriskt intresserade, en del har sin tro på sitt eget sätt. Jag tror inte alla deltagare skulle kalla sig för pilgrimer i strikt mening. Att vi är ute i naturen på neutral mark gynnar det öppna samtalet. Väl på vandring har jag dock märkt en stor öppen-

het från egentligen alla deltagare att dela existentiella och andliga frågor, säger Ingemar Sörqvist som leder vandringarna.

Längs med Sankt Botvids pilgrimsled passerar vandrare olika meditationsstopp där man får möjlighet att lära känna sig själv och S:t Botvid genom reflektioner.

– S:t Botvid, fick i sin tur bli betydelsefull för många och vägvisare för andra och för många här i trakten, där församlingen och kommunen idag långt senare bär hans namn och vapen (med fisken och yxan).

Anstalten Asptuna ligger inte långt bort från Botvids gård.

– Jag tänker ofta på de intagna på anstalten och S:t Botvid. Varje människa har ett namn, är en person och bär på en historia. Botvids minne lever kvar, eftersom han levde som han lärde, och levde i kärlek till Gud och medmänniskor. Det är ett uppdrag till alla oss människor, säger Ingemar Sörqvist.

PILGRIMSSTAVEN

En symbol för frihet. Under pilgrimsvandringen får man kliva ut ur det vanliga livet och låta sig styras av hjärtat istället för kalendern.

FLASKAN MED VATTEN

Allt levande är beroende av vatten. Var har jag mina källor i livet?

BIBELN

Nya Testamentet och Psaltaren. Bröd för själen. Bibelns texter får nytt liv när man läser dem under vandringen utomhus.

KARTAN

Vilken riktning tar min livsväg?

HATTEN

Symboliserar bekymmerslösheten.

BANDET MED PILGRIMENS KÄNNETECKEN:

Korset symboliserar försoningen, krubban symboliserar guds närvaro och ringen det nya livet i gemenskap med den världsvida kyrkan.

I pilgrimens väska

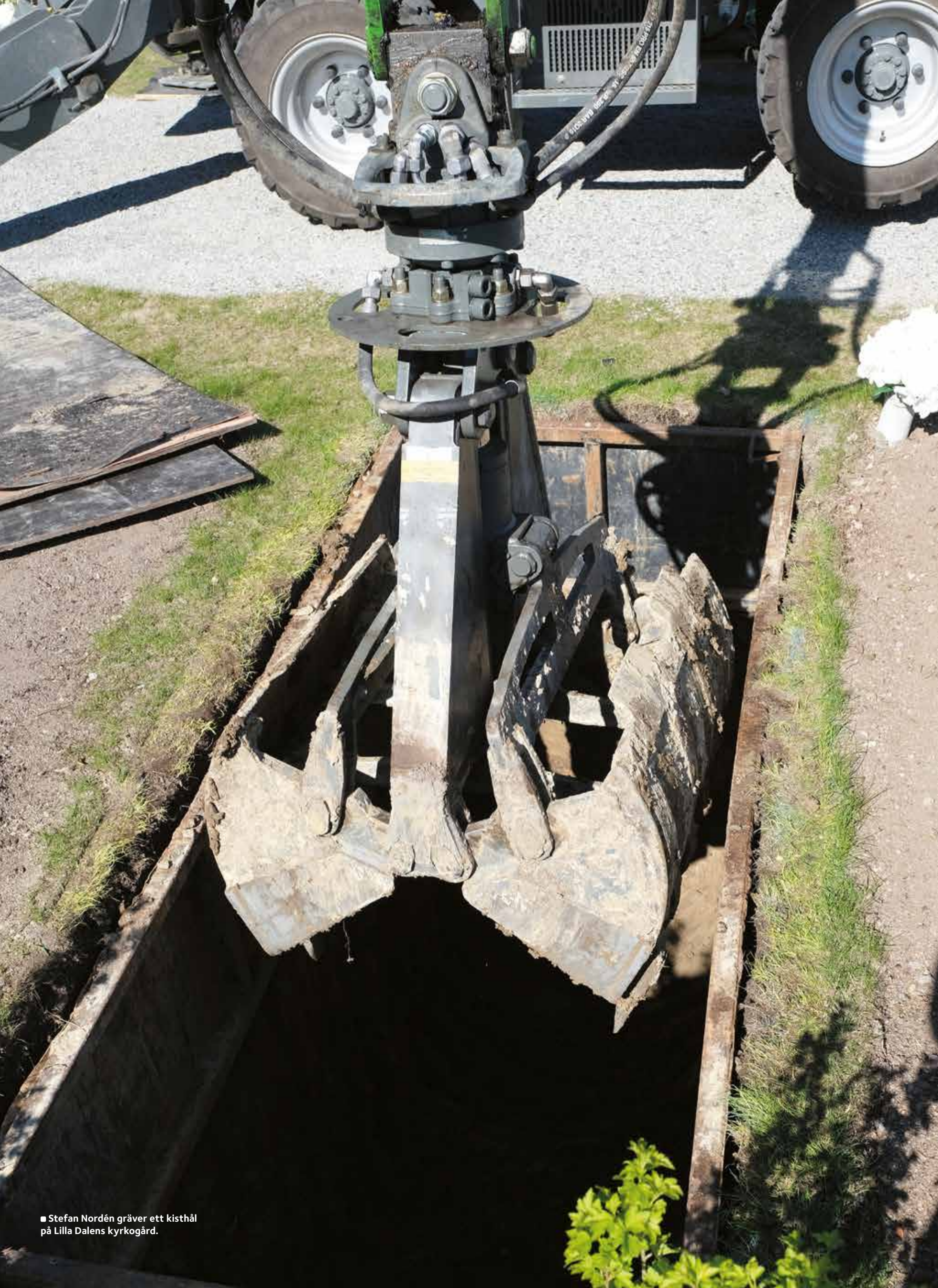
Vad har en pilgrim i sin väska? Vi bad att få titta i Ingemar Sörqvist pilgrimsväska.

FÄRDKOSTEN

Chokladen, termosen med kaffe, kosan och brödet är viktiga under vandringen. I gemenskapen skickar man runt choklad, delar bröd och vatten med varandra.

SANKT BOTVIDS PILGRIMsled

Pilgrimsleden sträcker sig mellan Salems kyrka och Botkyrka kyrka och invigdes 2017. Leden är cirka 7,5 kilometer lång. Den tar ungefär 3,5 timmar att vandra. Längs med leden finns meditationsplatser med stopp för bön, sång och reflektion. Ett stopp är Sankt Botvids källa som än idag ger friskt källvatten. År 1129 skulle Sankt Botvids kvarlevor föras till Botkyrka kyrka. Vid en rast under färden satte man ner bären på marken varvid en källa sprang fram.

■ Stefan Nordén gräver ett kisthål på Lilla Dalens kyrkogård.

På kyrkogårdarna byts gammalt ut mot nya miljövänligare alternativ. Det handlar om maskiner och växter men även hur man låter bina få plats på ängen.

HÅLLBART driv

TEXT: Emelie Simmons FOTO: Arne Hyckenberg

På Lilla Dalens kyrkogård har Stefan Nordén och kollegan Uffe Karlsson bråda dagar i coronatider. En orange hjullastare står och puttrar på asfaltsplanen.

– Det här är hjärtat i avgasreningen, den styr själva förbränningen av avgaser, säger Stefan och lägger handen på katalysatorn.

– Den renar från avgaser trots att det är diesel, fortsätter Stefan innan han hoppar upp i förarhytten i en ärtgrön grävmaskin och kör iväg mot östra delen av kyrkogården där han ska gräva klart en kistgrav.

Uffe följer efter med hjullastaren med släp där jorden ska lastas. Graven ska vara två meter djup och rymma två kistor. Det är den första graven denna vecka men det kommer grävas fler.

Stefan styr in grävmaskinen på den smala grusgången vid gravarna. Uffe parkerar strax intill.

– Vi är mer belastade nu än vanligt på grund av coronan. Det är snart fullt här, säger Stefan.

Grävmaskinen puttrar snällt för att inte störa besökare. Kollegan Uffe fixar till kanterna och sidograven med en kratta.

– Den här är perfekt att gräva gravar med. Med hjälp av skopans storlek och sidotiltfunktion så blir inte gravarna skadade när man gräver, säger Stefan Nordén i normal samtalston tack vare den tysta grävmaskinen.

– Förr tog det flera dagar och vi var fem personer. Idag tar det en och en halv timme och endast två personer, fortsätter han och styr skopan ner i hålet med stadig hand.

SOM NATT OCH DAG

Stefan Nordén har arbetat på Lilla Dalen i snart 24 år. Han är genuint intresserad av motorer sedan många år tillbaka. Sina visioner om kyrkogårdens

maskinpark möter församlingens miljömål i att ha miljösmarta hjälpmedel på kyrkogården.

– Idag har vi elbilar, katalysatorer på de flesta av våra gräsklippare och lövblåsare. Allt för att hålla kyrkogården i fint skick, säger han.

Han berättar om en elgräsklippare som de har på prov.

– Men vi måste se om batteriet klarar av våra sträckor som vi måste köra för att hålla gräsyrtorna fina, säger Stefan.

Grävmaskinen han sitter i har ett specialbeställt chassi från Tyskland. Förutom att den är skonsam mot miljön går hjulen i sidled och klarar därför de trånga utrymmena på kyrkogården.

– Det är som natt och dag från när jag började här. Vi har kommit långt i att tänka hållbart och miljöanpassat både i planering av maskinparken och kyrkogården.

»Vi är mer belastade nu än vanligt på grund av coronan«

Även besökare kommer fram och nyfiket undrar de över de nya maskinerna.

– Det är ofta äldre som undrar. Vi kanske börjar prata om kyrkogården och avslutar med att prata om maskinerna. Många är miljömedvetna idag, säger Stefan glatt.

Stefan stänger av grävmaskinen. Han är klar med graven. Nu ska Uffe ta jorden och köra till en tippplats. Jorden använder de sen för att fylla ut marken med. Allt återanvänds.

– Jag är helnöjd idag. Vi har det bästa på marknaden och just nu stort tryck på gravplatser så vi behöver bra miljövänliga maskiner, säger Stefan.

■ Stefan Nordén och kollegan Uffe Karlsson hjälps åt med att gräva gravar.

■ Liz Olofsson är kyrkogårdsarbetare på Tullinge kyrkogård. Här rensar hon i en rabatt med fleråriga växter.

ett rådjur hoppar över stenvallen på Tullinge kyrkogård och sicksackar sig vidare mellan träden.

– Haha, det är så här vi har det här på Tullinge kyrkogård. Här är det lummigt och nära till skog och vatten, säger Liz Olofsson lite andfådd och rosigt om kinderna.

Liz och hennes team håller på att klippa gräset, och innan dess har det varit en urnedsättning. Våren är den mest hektiska tiden på året för kyrkogårdens personal, och på grund av coronasituationen är det extra mycket jobb.

Liz går upp för kyrkbacken, stannar till vid minneslundan med vattnet som porlar. Vidare till

utkiksplatsen på berget där alla brudpar vill bli fotade eller bara en plats att stanna upp på. Naturen på kyrkogården är varierad och på vissa ställen har mossan tagit över. Liz visar en ängsplätt.

– Här spar vi buskar, vi klipper dem inte för kort, och låter gräset växa på vissa platser så att blommor som förgätmigej och gullviva kan få beskådas. Bina gillar blommor och vi gillar bin, säger Liz.

BÄTTRE MED PERENNER

Liz har varit på Tullinge kyrkogård sedan 2015, men i Botkyrka församling sedan 2004. Hon hade längtat efter att vara på denna typ av kyrkogård som har grusgångar, gräsklippning, träd och buskar. Hon

beskriver sig själv som en riktig ”Stormstina” som gillar både vår och höst. På våren är det perennrabatterna som upptar hennes och kollegornas tid och omsorg.

– Det är bättre med perenner än ettåringar. Det är inte slöseri och gynnar miljön år efter år, säger Liz och visar den första rabatten med fleråriga växter som ormöga, stjärnflockan och en lila funkia.

– Oh, titta, här har vi kirskaal som liknar skuggbräcken. Det är lätt att ta fel när man rensar rabatten och man vill ju verkligen inte rensa bort skuggbräcken. Här har vi kirgislöken som håller möss och sorkar borta. Den doftar starkt och smakar inte gott, säger Liz och pekar med jordiga händer.

Kyrkogården är en uppskattad plats även om man inte besöker kyrkan eller en grav. Många promenerar med stavar och stannar till på vissa platser. Kyrkogårdens natur är tillåtande. Många tycker att det är lugnt och skönt här.

– Man måste ha finessen här. Det där lilla extra tycker jag är jätteviktigt. Vi sköter om kyrkogården för besökarna, säger Liz.

Liz ser grönskan överallt, alla platser är fina och speciella, menar hon. Hon visar trädet som enbart blommar några dagar på våren.

– Jag hoppas att man kommer hit och tittar. Se så vackert!

Men Liz vet också om att det kan vara jobbigt för vissa besökare att vårens grönska är så vacker.

– Det kan vara svårt ibland, säger hon och kikar upp mot lönnen med de limegröna bladen.

Hon ska rensa rabatten med de fleråriga växterna vid tujan och klematisen.

» Jag hoppas att man kommer hit och tittar. Se så vackert!«

– Nu visar jag hur lättskött och hållbar den är. Men jag är ju noggrannare om jag inte skulle fotas, säger hon och skrattar.

Liz kantar rabatten, rensar bort ogräs, lägger på ny jord och krattar bort det värsta först, innan hon luckrar och vattnar.

– Kyrkogården har sovit under vintern, men nu börjar den väckas till liv, säger Liz och gräver upp en liten maskros.

FINSK POLARROS

Hemma på sin egen terrass odlar hon i stora byttor, både smultron och rosor. Bland annat den tåliga polarrosen som Liz fått av sin mormor.

– Den klarar allt, min polarros. Min mormor bodde i Finland vid ryska gränsen där det var kallt klimat för det mesta. Men när mormor dog så åkte mamma dit och tog ett skott som jag sedan dess haft på terrassen. Jag planterade den, den blommar år efter år och överlever nästan vad som helst. Helt underbar, säger Liz.

Förmodligen Hanna Ovebring sitter med beställningskatalogen med perenner framför sig inne i fikarummet på Botkyrka kyrkogård.

I år erbjuder Botkyrka församling ett paket med fleråriga växter som gravrättsinnehavarna kan välja till sina gravrabatter. Det är en ny satsning för att arbeta mer hållbart med växter på kyrkogårdarna. Men idag ska Hanna inte plantera några växter på gravarna.

– Vi sätter igång med planteringarna när det blir lite varmare i jorden. Det ska bli roligt, säger hon.

POPULÄRT ALTERNATIV

I många år har församlingen erbjudit enbart blompaket med mer traditionella ettåriga blommor som penséeer och begonia att smycka gravplatserna med. Men det nya paketet har varit populärt.

– Jag trodde det skulle ta längre tid att arbeta in men förvånansvärt många har näppat på paketet med fleråriga växter, och det gör mig glad, säger Hanna. Förutom hållbarheten är också fördelen att gravrättsinnehavaren betalar för paketet, men försam-

lingen äger blommorna och har ansvaret att det som planterats tar sig och ser bra ut. De växterna som inte trivs byts ut till ett annat alternativ. De får även dela de perenner som sprider ut sig och tar för mycket plats.

– Det känns bra att kunna erbjuda ett mer hållbart alternativ. Nu har jag beställt timjan, lavendel, lammöron, purpurmejram, nävor med flera växter. Kryddväxter tycker fjärilar, bin och andra insekter om. Det känns bra att kunna bidra till den biologiska mångfalden på det sättet, säger Hanna.

HA TÅLAMOD

Hanna menar att det är lite klurigt att få ihop växter som ska passa gravplatsen. De får inte vara för höga, för breda, de ska vara tåliga, blomma mycket och helst ska djuren inte tycka om att äta växterna.

– Det dröjer ett tag innan de fleråriga växterna tar sig. De kommer vara små till en början. Men som besökare till graven får man ha tålmod. Det kommer bli fint, säger Hanna.

■ – Även på askgravplatserna planterar vi fleråriga växter, säger Hanna Ovebring, förman på Botkyrka kyrkogård. Vid askgravplatsen är kaukasisk förgätmigej planterad. De blommor redan i blått och resten av säsongen är bladen mycket dekorativa, tycker Hanna Ovebring.

Miljödiplomering. Arbetet på en kyrkogård innebär att man dagligen vistas i ute naturen, följer årstidernas växlingar och ser förändringar över tid. Miljöfrågorna är därför i grunden en självklar del av all kyrkogårdsverksamhet. Allt som pågår både ovan och under jord är en del av kretsloppet. Det är något som är helt självklart och som vi arbetat med under många år utan att göra något större väsen av.

Varför ska vi då bli miljödiplomerade om allt redan är bra? Diplomeringen medför att miljöarbetet får en struktur som håller ihop alla delar. Allt från drivmedel

till växtval. Helhetssynen ger trygghet och en riktning framåt som pekar på nästa steg i vårt arbete. Du som besöker någon av våra begravningsplatser i sommar, kommer kanske inte märka så stor skillnad vid första anblicken. Våra vackra rabatter består redan av fleråriga växter. Till vår glädje har många gravrättsinnehavare i år beställt fleråriga växter till sina gravplatser och detta kommer att synas i sommar. Många av våra kunder har väntat på att få detta alternativ. "Äntligen" är ett ord som ofta hörts i samtalen kring beställningarna. Detta första år kommer plantorna behöva rota sig och kanske se lite

ynkliga ut, men redan nästa år har de växt till sig och fyller ut sin plats. På sikt kommer vi kunna dela dem och bli mer eller mindre självförsörjande på växter. Ett cirkulärt och gott arbete.

Vår vision är att våra begravningsplatser ska vara välskötta miljöer dit människor söker sig för både återhämtning och tröst. Miljöer där människa och natur möts i balans.

Ann-Christine Blixth, kyrkogårdschef

Allt som pågår ovan och under jord är en del av kretsloppet

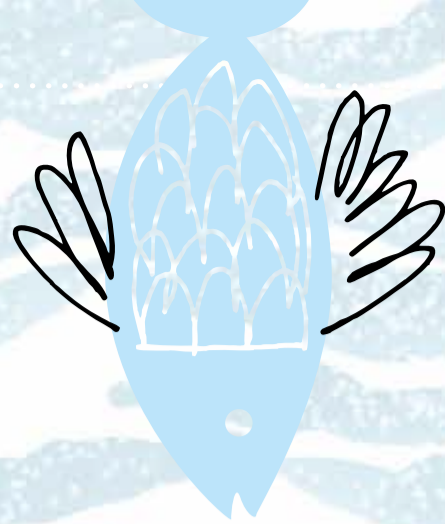
Om Gud vill ge, ge något för intet så kan även vi för intet.

Ur "Botvid" som innehåller text av S:t Botvid som kyrkomusiker
Tobias Helldin tonsatt för att sätta ljuset på Botvids liv och gärning.

FOTO: Arne Hyckenberg

Den symboliska **FISKEN**

Korset är nog den mest kända symbolen för kristendom, men även fisken är en ofta använd symbol bland kristna. Och fisken dyker dessutom upp som symbol i andra samman-

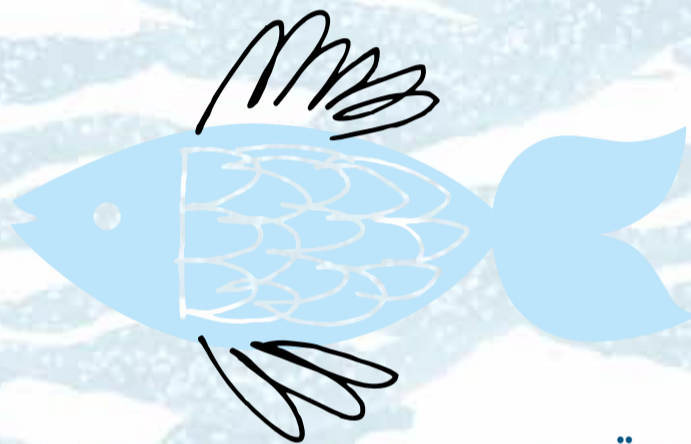
TEXT: Daniel Claesson

VANLIG PÅ BILAR

Den kristna fisksymbolen lever kvar än i dag, även om den nu används betydligt mer öppet. Det är inte helt ovanligt att kristna sätter fast en fisksymbol på bakluckan på sin bil, för att visa att man tror på Gud.

HEMLIG KRISTEN SYMBOL

Många av de tidiga kristna blev förföljda för sin tro, därför behövde de ett säkert sätt att visa andra kristna att man var kristen. Det man gjorde då var att rita en halv fisk i sanden. Om den man träffade också var kristen fyllde hen då i den andra halvan av fisksymbolen.

LÄR EN MAN ATT FISKA...

Fisken är även en symbol i ordspråket "Ge en man en fisk och han har mat för dagen. Lär honom att fiska och han har mat för resten av livet." Detta talesätt förklarar enkelt och tydligt skillnaden mellan att ge behövande mat för dagen och att ge dem kunskap och möjlighet att bli självförsörjande.

ICHTYS

Ett skäl till att just fisksymbolen valdes av de kristna är att fisk på grekiska är ichtys och bokstäverna i det ordet kan stå för "Jesus Kristus, Guds son, Frälsaren".

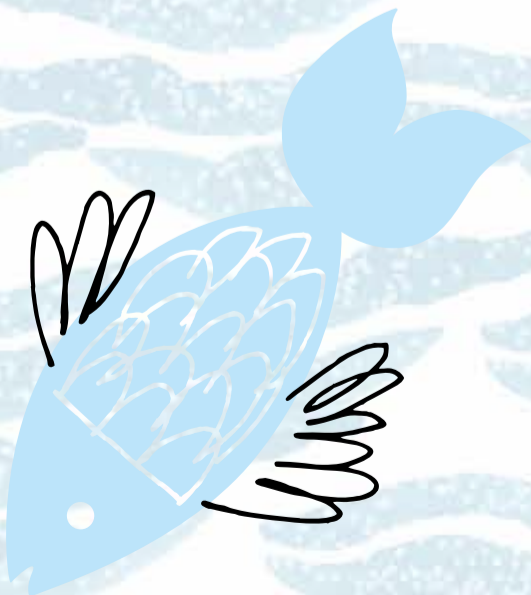

ETT EGET STJÄRNTECKEN

Du som är född mellan 19 februari och 20 mars tillhör stjärntecknet fiskarna. Enligt källor på internet innebär detta att dina styrkor är medkänsla, konstnärlighet, intuition, klokhet och musikalitet. Fiskarna ska också vara empatiska och goda lyssnare.

PÅ TECKENSPRÅK

Hur gör man om man vill teckna fisk på teckenspråk? Det tecknas faktiskt ungefär som en fisk simmar. Så här skriver Teckenspråkslexikon: "Flata handen, framåtriktad och vänstervänd, förs framåt med upprepade upp- och nedvridningar".

STÄDARENS BÖN

*Mina händer är fnasiga och torra,
av handskarna jag bär.
Nagelbanden spricker upp
och ryggen värker.
Jag drar av mig handskarna och hättan,
jag ser så gammal ut fast jag är ung.
Jag svabbar, torkar alla ytor, sköljer
och tömmer deras proppfulla sopkärl.
Sedan spriten, den starka spriten,
den som sticker i näsan och i ögonen.
Det är som vanligt. Ingen ser. Ingen hälsar.
Det är bara värken i korsryggen som gör
att jag vet att jag finns.
Herre, kom, var mig nära,
du som vet vad alla länder
och alla människor går igenom.
Amen*

BÖN FRÅN DEN SOM LÄNGTAR EFTER BARNBARN

*Hur skall det bli?
Hur skall det gå för mig?
När skall det här ta slut?
Jag längtar efter mitt barnbarn
så att det nästan gör ont.
Tänk om hon glömmet bort mig.
När skall vi få kramas igen?
”Gud som haver barnen kär,
se till mig som liten är.
Vart jag mig i världen vänder,
står min lycka i Guds händer.
Lyckan kommer lyckan går.
Du förbliver fader vår.”
Amen*

Böner

I CORONATID

Hur hanterar man sin oro över covid-19 när man har ett jobb där man inte kan arbeta hemifrån? Eller man kanske inte har något hem alls? Hur blir livet för den som tillhör en riskgrupp och inte får träffa vänner och familj?

Anne Sörman, präst i Norra Botkyrka, har skrivit ett antal böner utifrån hur människor i olika livssituationer kan komma till Gud med sin oro. Bönerna har samlats i ett häfte, som finns i församlingens kyrkor. De går också att läsa på Botkyrka församlings hemsida: svenskakyrkan.se/botkyrka

Våren 2020 blev inte som någon hade tänkt eller ens kunnat ana. För att minska risken för smittspridning när coronaviruset kom till Sverige valde vi tidigt att stoppa många ordinarie verksamheter. Och sedan början av april har vi även pausat gudstjänstlivet. Men vad har vi gjort istället?

SÅ

STÄLLER VI OM I CORONAPANDEMIN

TEXT: Daniel Claesson FOTO: Alex Giacomini

ÖPPNA KYRKOR

Sedan mitten på mars har många av församlingens kyrkor varit öppna för besök under vissa tider. Församlingsbor och andra besökare är välkomna att sitta ner en stund i stillhet och tända ett ljus. Personal städar kyrksalar, toaletter och andra gemensamma utrymmen ännu mer än tidigare, för att minska risken för smittspridning.

SAMTALSSTÖD FÖR PERSONAL PÅ ÄLDREBOENDEN

Församlingens diakoner och präster bidrar med samtalsstöd för personal på Botkyrka kommuns äldreboenden.

MATINKÖP TILL RISKGRUPPEN 70+

I samarbete med Botkyrka kommun och Hela människan kan Svenska kyrkans medarbetare hjälpa dig som bor i Botkyrka och är 70 år eller äldre att handla mat och receptfria mediciner. Du betalar bara för maten, tjänsten kostar inget extra.

För mer information, eller om du vill ha hjälp med matinköp, ring Botkyrka kommuns anhörsamordnare Johan Nicander, 08-530 610 69 (vardagar 9-15) eller besök svenskakyrkan.se/botkyrka.

SORGESTÖD OCH ENSKILDA SAMTAL

I tider av sorg, oro eller när det är tungt av andra anledningar kommer många till kyrkans diakoner och präster för stöd och enskilda samtal. Detta har vi fortsatt att erbjuda även under pandemin. Församlingens psykoterapimottagning har också öppet. Behovet av någon att prata med är extra stort just nu.

Stödsamtal sker i dag ofta på telefon, eftersom många som behöver någon att prata med tillhör en riskgrupp eller inte kan eller vill ta sig till våra kyrkor just nu.

Behöver du hjälp?

ARBETET PÅ ASPTUNA-ANSTALTEN FORTSÄTTER

I det som kallas NAV-arbetet erbjuder Botkyrka församling samtalstider på Asptunaanstalten. Både personal och interner på anstalten kan boka in enskilda samtal med en diakon. Detta arbete har fortsatt som vanligt under hela våren.

Facebook, Instagram och på Youtube

DIGITALA ANDAKTER

Under våren har Botkyrka församling producerat en stor mängd digitala andakter, helgmålsböner och andra videohälsningar. De publiceras på Facebook, Instagram och på Youtube. Även om en digital andakt inte är samma sak som en vanlig gudstjänst så ser vi att de är mycket uppskattade av många nu när vi inte firar ordinarie gudstjänster. Följ gärna Botkyrka församling på Facebook och Instagram, så kan du också ta del av våra andakter

Max 50 personer

DOP, BRÖLLOP OCH BEGRAVNINGAR

Det går fortfarande bra att både döpas och gifta sig hos oss. Vi har haft flera bröllop och dop med mindre sällskap. I skrivande stund gäller regeln om max 50 personer och vi uppmanar besökare att sprida ut sig så mycket som möjligt i kyrkan. Även begravningar kan genomföras som tidigare, med samma begränsningar.

KONFIRMANDARBETET

Årets konfirmandarbete har fått ändras. En del grupper har skjutits upp och andra har fått nytt upplägg. Konfirmandundervisning genomförs på distans (med videosamtal) eller med konfirmanderna utspridda i en stor lokal.

DIGITALA MÖTEN

Det är inte bara församlingens konfirmander som har haft digitala möten. Kyrkorådet, Kyrkofullmäktige och bibelgrupper har haft flera digitala samlingar. Ett stort antal möten mellan församlingens medarbetare har också skötts på videolänk.

PÅSKVANDRING

Under stilla veckan och påskhelgen kunde man gå en korsvägsvandring vid Tullinge kyrka. Vandringen startade nere vid Tullingesjön och gick upp till kyrkan. Vandringen bestod av 16 stationer, som berättade om Jesu väg mot Via Dolorosa, döden och slutligen uppståndelsen. Till varje station fanns en kort text och man kunde även se ett filmklipp.

Samtal

UTBILDNING OCH FÖRDJUPNING

När ordinarie verksamheter har pausats har personal i församlingen fått tid till att utbilda sig. Åtta av församlingens medarbetare har gått en utbildning i Svenska kyrkans tro och vaktmästare har utbildats i liturgi.

Vi har utbildats i hur ett mixerbord ska skötas och hur orgeln i kapellet på Lilla Dalen fungerar. Dessutom uppmanades medarbetare att under stilla veckan läsa Matteusseriens påsktexter genom en form av bibelläsning som kallas Lectio Divina.

Digitala samlingar

NY FÖRSAMLINGSINSTRUKTION

Arbetet med att ta fram Botkyrka församlingens nya församlingsinstruktion har fortgått som planerat. Församlingsinstruktionen är styrdokumentet för en församling och beskriver hur man vill fullgöra sitt uppdrag, att vara kristen kyrka i sin tid och på sin plats. Den nya församlingsinstruktionen gäller i fyra år.

ARBETE MED MILJÖ-DIPLOMERING

Ett annat stort och viktigt arbete som fortgått under hela våren är församlingens miljödiplomering. Målet är att Botkyrka församling ska bli miljödiplomerad under 2020.

act
Svenska kyrkan

HUR STANNAR MAN HEMMA UTAN NÅGOT H

KRISER HANTERAS BÄST GEMENSAMT.

En global pandemi kräver globala lösningar. I en kris som drabbar oss alla i olika utsträckning blir det tydligare än någonsin att vi lever under samma himmel, men att våra villkor för att bekämpa pandemin ser väldigt olika ut. Tillsammans kan vi sprida medmänsklighet och hopp!

90
KONTO SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL

Foto: Daniel Fekete /HVA/ACT Alliance/Ikon

HEM

VI LEVER ALLA UNDER SAMMA HIMMEL

Tillsammans med partner världen över ger Act Svenska kyrkan människor i utsatta situationer tillgång till hygienartiklar, skydds-
utrustning, matpaket och information om hur spridningen av coronaviruset kan minskas.
Tillsammans gör vi skillnad.

SWISHA DIN GÅVA TILL
900 12 23

svenskakyrkan.se/act

STOPPA SPRIDNINGEN AV CORONAVIRUSET

De senaste månaderna har Act Svenska kyrkan i nära samråd med partner sett över hur de verksamheter vi stödjer påverkas av coronaepidemin. Tillsammans har vi gått igenom vad som kan göras för att minimera smittspridning, stödja insatser för att hantera sjuka och för att kunna fortsätta det långsiktiga utvecklingsarbetet under olika restriktioner.

Coronaviruset skapar kaos i stora delar av världen och människor som lever i utsatthet drabbas hårdast. Smittspridningen i samhällen med få resurser och dåligt rustad sjukvård kommer att få katastrofala följder.

ACT SVENSKA KYRKAN UPPMANAR NU TILL GÅVOR FÖR INSATSER SOM:

- Delar ut tvål och rengöringsmedel till skolor i Sydsudan.
- Stödjer barn och ungdomar som drabbas av stängda skolor i flyktingläger i Kenya.
- Sprider information om viruset på olika språk i flyktingläger i Myanmar.
- Delar ut matpaket till palestinska familjer som förlorat sin inkomst i Betlehem.

VI FINNS PÅ PLATS INNAN, UNDER OCH EFTER KRISEN

Det är lätt att vända sig inåt i en global kris. Men vi måste i alla lägen tänka både kort- och långsiktigt, både lokalt och globalt. Act Svenska kyrkan är med och räddar liv på platser där handtvätt och social distansering överhuvudtaget inte är möjliga. Människans förmåga att gemensamt hantera kriser är stor. Efter den akuta fasen måste det också finnas stöd för att orka leva vidare. Drama, gemensam matlagning, fotbollsträning, säkra lekplatser och samtalsgrupper är exempel på psykosociala insatser din gåva bidrar till. I en kris som drabbar oss alla i olika utsträckning, oavsett var i världen vi befinner oss, blir det tydligare än någonsin att vi alla lever under samma himmel.

● Hädanefter i Botkyrka

Beatrice Lönnqvist, Botkyrka församlings kyrkoherde, vill att alla ska kunna ta del av hennes vardag och se hur det är att vara kyrkoherde. På instagram-kontot @hadanefteribotkyrka, delar hon bilder och tankar från livet i Botkyrka.

● Följ Beatrice Lönnqvist på instagram:
@hadanefteribotkyrka

● Någon att tala med 1

Alla har saker och händelser som det hjälper att få prata med någon om. Då är det viktigt att det finns någon som orkar lyssna och som inte blir chockerad eller moraliserar.

Självård är det traditionella namnet för samtal under tystnadsplikt med präst eller diakon. Självårdssamtalet kan handla om allt mellan himmel och jord och behöver inte vara av specifikt "själslig" eller "andlig" natur. Allt mänskligt är lika viktigt.

Allt som sägs under självårdssamtalet behandlas under tystnadsplikt. Självård är kostnadsfri och vanligtvis kan du snabbt få en tid för samtal med någon av församlingens präster eller diakoner. Det finns inga krav på att du ska kalla dig kristen eller vara medlem i Svenska kyrkan.

Behöver du någon att prata med? Ta kontakt med någon av församlingens präster eller diakoner, så bokar vi in ett enskilt samtal. Du kan ringa Botkyrka församlingsexpedition, 08-530 222 00 för att få kontaktuppgifter.

Ny församlingsinstruktion

Församlingsinstruktionen är styrdokumentet för en församling och beskriver hur man vill fullgöra sitt uppdrag, att vara kristen kyrka i sin tid och på sin plats.

Instruktionen berättar vilken riktning som församlingen ska ha de kommande fyra åren. Botkyrka församlings senaste församlingsinstruktion antogs 2016 och nu är det alltså dags för en ny version.

Arbetet med den nya församlingsinstruktionen har pågått sedan 2019 och godkänts av kyrkoråd och kyrkofullmäktige i Botkyrka församling. Nu återstår att domkapitlet godkänner den nya församlingsinstruktionen. Den kommer sedan att gälla i fyra år.

Botkyrka församlings nya vision är:
"I Botkyrka församling gestaltas, med hopp och tillit, Guds nåd för hela skapelsen."

Foto: Arne Hyckenberg

Miljöarbete

Sedan 2018 arbetar Botkyrka församling, på kyrkorådets uppdrag, mot att bli miljödiplomerad i enlighet med Svenska kyrkans miljödiplomeringsystem.

Med detta arbete vill församlingen öka intresset och engagemanget för hållbarhetsfrågor både bland medarbetare, förtroendevalda och församlingsbor.

Miljödiplomeringen var planerad till juni 2020, men vårens händelser gör att den skjuts fram till tidig höst 2020. Just nu färdigställs församlingens sista delmål som gör diplomeringen möjlig.

I arbetet med att bli miljödiplomerad har församlingens miljögrupp bland annat tagit fram en inköspolicy och utarbetat rutiner för inköp av livsmedel. Engångsartiklar ska till exempel endast användas i minsta möjliga mån. Arbetet pågår med andra rutiner och policies som rör miljöarbetet.

Foto: Andreas Lindström

Moders mysterieskåp

En bok om Botkyrka kyrkas märkliga medeltida altarskåp, av Jan de Molder från tidigt 1500-tal, kommer snart ut: **Moders mysterieskåp.**

Botkyrka församling är utgivare. Författare är konsthistoriker Leif Magnusson, chef på Mångkulturellt centrum i Fittja. Texten är suggestivt poetisk och väver in fakta samtidigt som den leder läsaren in på en upptäcktsvandring bland skåpets alla bilder och motiv. Vad ville Jan de Molder säga med sitt skåp? Vad handlar egentligen motiven om? Som läsare dras vi in i Molders bildberättelse!

Ur förordet: *"Molders mysterieskåp lockar till samtal och upptäcker om många ämnen: kristendom, tro, medeltid, hantverk, konst, kulturhistoria och kulturarv – säkert än mer. Här finns en mångfald av perspektiv att dröja vid. Vad ser du? Hur tänker du om det du ser?"*

Bokrelease blir söndag 26/7 12.00 - 13.00 vid Botkyrka kyrka. Då är författare Leif Magnusson på plats och signerar sin bok.

Nyöppning i Tumba

Under våren har Hela Människans secondhandbutik i Tumba renoverats och försäljningsytan utökats.

För 10 år sedan såg secondhandbutiken i Tumba dagens ljus.

– Då förvandlade vi det som då var ett garage till en secondhandbutik. Vi har sedan dess kontinuerligt ändrat, förbättrat och justerat våra lokaler. Denna vår var det dags för ett större förändring, säger Mats Wähleman, verksamhetschef.

Efter två veckors renovering slogs portarna upp till ett ljusare och mer välplanerat butik som rymmer allt från bord, lampor, till böcker, glas och mattor.

– När du handlar secondhand kommer saker till användning på nytt samtidigt som du bidrar till vårt lokala sociala arbete, berättar Mats Wähleman.

Hela Människan är en resurs för kyrkornas gemensamma sociala arbete i Huddinge, Botkyrka och Salem och har funnits sedan 1980.

Fotnot: *Butiken håller öppet tisdag-fredag kl 10.00-16.00 (tänk på att hålla avstånd...)*

■ Någon att tala med 2

Behöver du någon att prata med? Jourhavande präst lyssnar, och det som sägs stannar mellan er. Du kontaktar Jourhavande präst via telefon, digitalt brev eller chatt.

Jourhavande präst som tar emot samtal alla dagar kl. 17.00–08.00, ring 112 och be att få bli kopplad till Jourhavande präst. Den som svarar är präst inom Svenska kyrkan. Du kan även chatta med Jourhavande präst alla dagar i veckan kl. 18.00–24.00.

■ Nyhetsbrev

Vill du ha information om aktuell verksamhet i Botkyrka församling? Fyll i formuläret på www.svenskakyrkan.se/botkyrka/nyhetsbrev för att börja prenumerera på vårt nyhetsbrev, helt kostnadsfritt. Du får ett brev ungefär en gång i månaden om de kyrkor du väljer.

Tips: Ladda ner appen Kyrkguiden i din telefon för information om andakter/gudstjänster/mässor.

Foto: Magnus Aronsson

Under våren har Botkyrka församling, efter uppmaning från biskop Andreas Holmberg, inte kallat till gudstjänster. Nya direktiv gör att vi från och med 1 juni kan fira friluftsgudstjänster.

GUDSTJÄNSTER I SOMMAR

BOTKYRKA KYRKA
Söndagar 11.00 Friluftsgudstjänst
Utomhus vid kyrkan varje söndag under juni, juli och augusti

LIDA IDROTTSKYRKA
Onsdagar i juli 14.00 Pilgrimsgudstjänst
Utomhus vid kyrkan onsdag 1, 8, 15, 22 och 29 juli

TULLINGE KYRKA
Onsdagar i augusti 18.30 Friluftsgudstjänst
Utomhus vid kyrkan onsdag 5, 12, 19 och 26 augusti

TUMBA KYRKA
Söndagar 11.00 Friluftsgudstjänst
Utomhus vid kyrkan varje söndag under juni, juli och augusti

Med reservation för ändringar

Vi följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer och kommer därför att samla max 50 personer per gudstjänst. Vi uppmanar alla besökare att hålla avstånd och att du som är sjuk eller tillhör en riskgrupp stannar hemma.

akvareller och en oljemålning

På Nationaldagen den 6 juni publiceras en digital försommarhälsning på församlingens Facebooksidor

Ett krispigt grönskande Botkyrka i försommarskrud. Ett syréndoftande allkonstverk till hopp, livskraft och glädje, där bild, ord och musik möts under en rundtur till och in i våra unika kyrkomiljöer.

Det är visionen för en digital försommarhälsning som församlingen publicerar på sina Facebooksidor på Nationaldagen den 6 juni.

Ängskyrkan, Tullinge, Tumba, Botkyrka och Ljusets kyrka, alla med sin alldeles egen karaktär och atmosfär, är rykande färskt fångade genom botkyrkabon och fotografen Sofi Sykonts kamerallins. Hennes bilder ackompanjeras av Tor Aulins Akvareller för fiol och piano. Det himmelska perspektivet målas upp till sfäriska, svävande toner av svenska tonsättarinnan Andrea Tärrodi, född 1981, i hennes musikstycke *Molnet*, som är inspirerat av prins Eugens oljemålning med samma titel. Det är tillägnat och uruppfört av violinisten Anders Lagerkvist. Samme Anders hörs spela i vår försommarfilm. Kyrkoherde Beatrice Lönnqvist står för val av ord och deras framförande och organist Karolina Bråkenhielm spelar piano.

■ Del av prins Eugens målning Molnet

Vi önskar dig mycket nöje och vill med filmen gratulera dig som bor och verkar i vackra Botkyrka församling.

**DETALJ PÅ EN GRÖNA KÅPA
SOM FINNS I BOTKYRKA KYRKA**

Fisken: Ge och du skall få!

*Fisken handlar om hur Botvid gratis delade
med sig av sin fiskefångst till alla, som behövde.*

**Yxan: Allt vad ni vill att människor skall göra för er,
det skall ni göra för dem!**

*Yxan påminner om hur Botvid köpte en slav fri
–men också om hans hastiga död.*

LÄS MER OM SANKT BOTVID PÅ SID 4-7

KRÖNIKA: EN PROTESTANTISK PRÄSTS FUNDERINGAR INFÖR 900-ÅRSMINNET AV S:T BOTVIDS LEVNAD

BOTVID OCH JAG

TEXT: Kjell Granrot, präst i Ängskyrkan FOTO: Arne Hyckenberg

Som ung präst tjänstgjorde jag i en kyrka som hade helgonreliker inmurade i altaret. Och det var ingen medeltidskyrka, utan byggd på 1900-talet. I kyrkobeskrivningen stod inget om reliker. Det var inte direkt hemligt, men ändå något man inte talade högt om. Det förstod jag då jag försiktigt invigdes i denna kunskap av en präst som också tjänstgjort i den kyrkan. Reliker i altaren tillhörde det katolska, inte det protestantiska.

Mitt förhållande till helgon började med tvekan och skepsis. Det tror jag är rätt typiskt för min generation av protestantiska präster. När jag var barn på 1950-talet räckte det att något var katolskt för att man skulle vara misstänksam. I varje fall i Kronobergs län. Jag lärde mig i skolan att katolikerna tillbad helgonen och att Luther ogillade det mesta som hade med helgon att göra.

Under 60-talet moderniserades katolska kyrkan och blev i många stycken mer progressiv än den gammal- och frikyrkliga miljö jag vinkade adjö till när jag 1968 blev teologistudent i Lund. Det påverkade inte nämnvärt mitt förhållande till helgonen.

Helgonlegender med berättelser om mirakler passade inte in i den tidens teologiska anda som var präglad av teologernas åstundan att räknas som akademiskt salongsfärdiga. Ändå har jag hela mitt prästliv behövt förhålla mig till helgon, och då i synnerhet S:t Botvid.

I S:t Botvids kyrka i Oxelösund, som har varit min andliga hemvist större delen av mitt vuxna liv, uppstas den centrala glasmosaikerna i det enorma norrfönstret av en mycket kraftfull, predikande Botvid.

Till vänster om Botvid finns motståndarna, med svärd och stenar i hotfulla ställningar. Till höger ser man anhängarna. Deras kroppsspråk uttrycker vördnad och hänförelse.

Konstnären, Tore Bergh, har valt ett eget sätt att framställa det som yxan och fisken står för i så många framställningar av S:t Botvid: spänningen mellan människofiskarens framgång och hatiskt motstånd. Där har jag suttit vid S:t Botvids fötter när jag sjöng i kören från norra skeppet. Där har jag haft den uppfordrande bilden av förkunnaren Botvid i vänstra ögonvrån, när jag själv har predikat.

Under en period besökte jag då och då Rågö, som arrenderades av närstående. Jag har pillkat strömming utanför platsen där Botvids kropp återfanns.

Tyvärr blev det inget besök där, då det är fågelskyddsområde och landstigningsförbud på sommaren. Men bra fångster blev det.

Svenska kyrkan har numera ungefär samma syn på helgon som katolska kyrkan: Helgonen är förebilder, vägvisare på pilgrimsvandringen, och de stärker tron på uppståndelsen. Skillnaden är väl att katolikerna gärna talar om helgon och ger dem stor plats i fromheten, medan protestantismen, med några högkyrkliga undantag, knappast ägnar sig alls åt helgonen.

Visst förekommer de i kyrkobeskrivningar, men inte mycket i fromheten. Kanske är det citatet från Första Timotheus brevet 2:5 *"Gud är en, och en är förmedlaren mellan Gud och människor, människan Kristus Jesus"*, som ofta använts av oss protestanter som gjort oss överdrivet skygga för att ge helgonen en plats i vår fromhet. Visst är det helt rätt, och viktigt, att vi har direkt tillgång till Gud, utan mellanhänder. Men att ge plats för helgonen i mitt andliga liv berikar och befolkar min andliga föreställningsvärld. Det konkretiserar min tro på uppståndelsen och gör den varmare och mera levande.

I min andliga resa genom livet har jag alltmer lämnat min tvekan och skepsis för helgonen och blivit berikad av att ha dem som gått före närvarande i mitt andliga liv, som föredömen och som vänner. S:t Botvid har stor del i det, och det tackar jag honom för.

»Det var inte direkt hemligt, men ändå något man inte talade högt om«

»Mitt förhållande till helgon började med tvekan och skepsis«

»Deras kroppsspråk uttrycker vördnad och hänförelse«

»Helgonen är förebilder, vägvisare på pilgrimsvandringen, och de stärker tron på uppståndelsen«

»Visst är det helt rätt, och viktigt, att vi har direkt tillgång till Gud, utan mellanhänder«

»Men att ge plats för helgonen i mitt andliga liv berikar och befolkar min andliga föreställningsvärld«

»S:t Botvid har stor del i det, och det tackar jag honom för«

Sankt Botvid levde i Botkyrka på Hammarby gård, troligen på 1100-talet och har gett namn åt både Botkyrka församling och kommun. Under en resa till England omvändes Botvid till kristendomen och blev efter sin hemkomst "Södertörns apostel". Han dödades med sin egen yxa av en friköpt träl år 1120. I år är det 900 år sedan Sankt Botvid dog martyrdöden.

Botvid 900 ÅR

I år uppmärksammar vi 900-årsjubileet av Sankt Botvid. På grund av rådande världsläge har vi fått ändra om i planeringen av jubileet, men vi hoppas i alla fall kunna genomföra detta.

LÖRDAG 13 JUNI

13.00 Pilgrimsvandring på Sankt Botvids pilgrimsled

Samling vid Salems kyrka för gemensam vandring längs Sankt Botvids pilgrimsled. Ca 8 km, beräknas ta 3,5 timmar. Ta gärna med egen matsäck. Kaffe och Botvidskaka serveras utomhus vid ankomst till Botkyrka kyrka.

17.00 Botvidsspelet

Framförs utomhus vid Botkyrka kyrka av anställda och ideella medarbetare i Botkyrka församling

SÖNDAG 14 JUNI

12.00-13.00 Öppen kyrka

Botkyrka kyrka är öppen. Fotoutställning med bilder på församlingens kyrkor av Arne Hyckenberg

Fotoutställning ...

LÖRDAG 25 JULI

Pilgrimsvandring i Botkyrka

Vandringen startar vid Tumba kyrka och går först till Tullinge kyrka, där vi pausar. Vi fortsätter sedan till Botkyrka kyrka. Detta är en heldagsvandring på totalt 14 km. Ta med vatten och matsäck. För mer info och anmälan, kontakta Peter Nygren 08-530 222 31 eller Ylva Edholm Johansson 08-530 222 20.

Med reservation för ändringar. Håll dig uppdaterad via svenskakyrkan.se/botkyrka

SÖNDAG 26 JULI

11.00 Friluftsgudstjänst vid Botkyrka kyrka

Bokrelease

12.00-13.00 Öppen kyrka med bokrelease

Botkyrka kyrka är öppen. Författare Leif Magnusson, författare till boken *Molders Mysteriskåp* finns på plats och signerar sin bok. Fotoutställning med bilder på församlingens kyrkor av Arne Hyckenberg.

Vandring till Botvids källa

Samling vid Botkyrka kyrka, för gemensam vandring till Botvids källa vid Salems kyrka. För mer info och anmälan, kontakta Peter Nygren 08-530 222 31 eller Ylva Edholm Johansson 08-530 222 20.

Vandring

MÅNDAG 27 JULI – LÖRDAG 1 AUGUSTI

12.00-15.00 Öppen kyrka

Botkyrka kyrka är öppen. Fotoutställning med bilder på församlingens kyrkor av Arne Hyckenberg. Ingemar Sörqvist leder guidning i kyrkan onsdag, torsdag och fredag kl. 13.00

TISDAG 28 JULI

12.00-15.00 Öppen kyrka

Botkyrka kyrka är öppen. Musik i Botvids anda.

Pilgrimsvandring på Sankt Botvids pilgrimsled

Samling vid Salems kyrka för gemensam vandring längs Sankt Botvids pilgrimsled. Ca 8 km, beräknas ta 3,5 timmar. Ta med egen matsäck. Anmälan till Ingemar Sörqvist: 08-530 222 22 eller ingemar.sorqvist@svenskakyrkan.se

